

GLAZBENA MEDITACIJA U SUBOTIČKOJ KATEDRALI

Upoznati smo preko katoličkog tiska i ostalih sredstava javnog priopćavanja da je 1982. bila Terezijanska godina. Subotica je poznata po tome što je ona grad sv. Terezije. Svoj pravi gradski oblik poprimila je za vrijeme carice Marije Terezije i zvala se Theresiaopolis. Zaštitnica grada i tadašnje glavne župne crkve, današnje katedrale, jest sv. Terezija Avilska. Subotička katedrala je jedina katedrala u našoj domovini, a i širom Evrope, koja je posvećena Velikoj Tereziji. Zbog toga godina 1982. bila je u Subotici sva u znaku sv. Terezije. Tijekom godine su uslijedile razne svečanosti, među kojima su bili istaknuti tzv. »Dani sv. Terezije«, veoma svečano otvoreni. Otvorio ih je subotički biskup Matija Zvekanović u okviru glazbene meditacije. Glazba i Riječ, zatim posvećenje velikog križa u spomen 400. obljetnice smrti sv. Terezije, bila je jedinstvenost u povijesti Subotice. Uz molitve i govor preč. Andrije Kopilovića nastupili su zborovi: veliki katedralni zbor sv. Terezije, župni zbor Albe Vidaković, župni zbor Szt. Teréz (sv. Terezije) i Schola cantorum sjemeništa Paulinum. Glavna tema i misao bila je *Aut pati, aut mori* (ili trpjeti ili umrijeti), lozinka sv. Terezije. Na te riječi subotički kompozitor Milan Asić napisao je skladbu za solo i mješoviti zbor, koja je izvedena pod glazbenom meditacijom u praizvedbi. Zbor Albe Vidaković pod vodstvom s. Mirjam izveo je G. Tebaldinijev *Hvalite Gospodina* i *Pred tobom* J. S. Bacha. Zbor Szt. Teréz izveo je od L. Halmos *Hiszek* (Vjerujem) i *Magassan áll* (Na Golgoti). Schola cantorum sjemeništa Paulinum pod ravnanjem Josipa Mioča izvela je koralne skladbe *In medio* (introit za crkv. naučitelje) i *Jesu, corona virginum* (himan u čast djevice). Na orguljama izvedena su djela J. S. Bacha i O. Sigunda, *d-mol preludij* i *koral* na temu *Uskrsnuo Isus*.

Glazbena meditacija, kako molitveni, tako glazbeni dio, prihvaćena je kao nešto izvanredno što pomaže dublje moliti i razmišljati uz pobožne melodije i sjajni zvuk orgulja. O tome nam svjedoči brojna prisutnost vjernika.

J. M.

KONCERTI, OPERE...

KONCERTNA SEZONA 81/82 U SUBOTICI

Ova glazbena sezona razmjerno je prema ostalima dosta rano počela, 12. rujna u dvorani Stare gradske kuće, kada je nastupio Meksički vokalni zbor mladih. Zbor je pjevao isključivo djela meksičkih autora, kao što su: Veracruz, Istmo, Michocan, Norte, Haustecl i Jalisco. Zborom je ravnala Josefina Alvarez Ierenea. Sredinom rujna gostovao je poznati mladi umjetnik iz Zagreba Ivo Pogorelić (glasovir). Svirao je *c-mol sonatu za glasovir op. 111* L. van Beethovena i *Simfonijske etide Roberta Schumanna*. Koncem rujna gostovala je opera iz susjednoga grada Segedina (Mađarska) operom *Zlatni kovčeg*. Tu operu u 3 čina i 10 slika skladao je prema književniku Ferencu Móriju Istvan Vántus. Režiser opere je bio Zoltán Horváth, a dirigent László Molnár.

U listopadu već se tradicionalno održavaju u Subotici tzv. »Dani muzike«. Ti »Dani« su započeti u dvorani Doma kulture koncertom subotičke filharmonije. Za ovu priliku filharmonija je izabrala djela Mozarta, izvevši uvertiru *Otmice iz Seraja*, *Koncert za glasovir i orkestar u c-molu KV 491* i *Jupitrovu simfoniju KV 551. br. 41*. Solistica na glasoviru bila je Elizabeta Missuray iz Subotice, a dirigent Imre Toplak iz Novog Sada. Dani muzike su nastavljeni koncertom Klavirske muzike vojvodanskih autora. Umjetnice Gordana Sremčević-Stakić i Srboslava Vuksan-Lopušanski iz Novog Sada predstavile su skladbe Al. Nisissa, R. Tolingera, I. Bajića, K. Krombholza, I. Kovača, S. Blanuše, Z. Mulića i M. Statkića.

Zapaženo mjesto zauzima koncert komorne glazbe. Subotički trio, Laura Levai na flauti, Đerd Olah na fagoti i Marija Hényel na glasoviru, izveli su djela Chr. Graupnera, J. Haydna, R. Marosa i C. M. von Webera. Trio je svirao po jednu sonatu i glasovirski trio u g-molu.

16. listopada nastupili su gosti iz Sarajeva i priredili solističku večer. Laslo Barat (klarinet), Emilija Sabo (mezzosopran) i Jasenka Roter-Petrović (glasovir), svirali su *Fantaziju* i *rondo C. Rosea*, *Fantastičke komade op. 73* R. Schumanna, *Introdukciju i varijacije G. Rossinija*, te pjesme J. Brahmsa i B. Bartóka. U dvorani Stare gradske kuće novosadski orkestar mladih pod vodstvom Ilije Vrsjakova svirao je *Simfoniju u G-duru* A. Vivaldija, *Koncert za violu i gudače u G-duru* G. Ph. Telemanna i *Simfoniju u C-duru* A. Vivaldija. Na violi je solirala Nataša Belinović iz Novog Sada.

17. X. segedinska opera je izvela operetu *Hercog Bob Huske Jenöa*. Operetu je režirala Marija Angyal, a dirigirao je Imre Nagy. »Dane muzike« zatvorio je glasoviti violinista iz Praga Vaclav Hudeček. On je nastupio s Andrejom Perger (glasovir) i izveo *Sonatinu u g-molu op. 137* Fr. Schuberta, *Sonatu u D-duru op. 12* L. van Beethovena, *Sonatu u d-molu op. 108* J. Brahmsa i *Sonatu u D-duru op. 131* F. Schuberta.

Tijekom studenog koncertirao je u katedrali-bazilici orguljaš iz Sombora Miloš Lalošević i violinistica iz Subotice Lila Pekar. Na programu su bili autori: J. Cabanilles, G. Frescobaldi, L. Daquin, P. Paradies, F. Veracini, D. Buxtehude, A. Corelli i J. S. Bach. U istom mjesecu, u dvorani Stare gradske kuće nastupio je subotički komorni orkestar prezentirajući *Kvartet za orkestar op. 4* K. Stamitz, *Air J. S. Bacha*, *Koncert za gitaru i gudače op. 30* M. Giulianija, *Divertimento u F-duru* W. A. Mozarta, *Romanca u C-duru* J. Sibeliusa i *Divertimento op. 24* L. Weinerja. Koncertmajstor je bio Tibor Pekar, a solist na gitari Hrvoje Grgić iz Zagreba.

U prosincu, u Domu kulture nastupio je iz Beograda violinist Mateja Marinković. On je uz glasovirsku pratnju Jelke Filipović (Novi Sad) izveo *Adagio i fugu* J. S. Bacha, *Sonatu u G-duru* J. Brahmsa, *Allegru u G-duru* W. A. Mozarta, *Capricio No 24*. N. Paganinija i *Nigun* E. Blocha. Solistički koncert u dvorani Stare gradske kuće priredile su Ksenija Janković na violončelu i Nada Kecman na glasoviru iz Beograda. 22. XII. subotička filharmonija s violinistom Karlom Horvatom (Novi Sad) izvela je uvertiru *Coriolan* L. van Beethovena, *Koncert za violinu i orkestar op. 26* M. Brucka i *II. simfoniju op. 36* L. van Beethovena. Filharmonijom je dirigirao Matija Murényi iz Subotice. Zadnji koncert u prosincu bio je glasovirski nastup Kemala Gekića i Rite Kinke iz Novog Sada. Predstavili su djela C. Debussyja i F. Liszta, *Reflets dans l'eau* i *Sonatu u h-molu*.

U siječnju i u veljači značajniji su bili koncerti: solistički nastup Ladislava Mezei na violončelu uz glasovirsku pratnju Aleksandra Toškova (Beograd), koji je izveo *II. suitu* J. S. Bacha, *Sonatu u e-molu* A. Vivaldija, *Sonatu u E-duru* F. Francoera i *Sonatu u C-duru* L. van Beethovena; zatim, koncert subotič-

ke filharmonije pod dirigiranjem Milana Asića. Filharmonija je svirala *Paris i Helena* Chr. W. Glucka, *Japansku suitu* M. Asića i *Muziku na vodi* G. Fr. Händela.

Subotički komorni orkestar s pijanistom Dušanom Trbojevićem iz Beograda svirao je Mozartov *Koncert za glasovir i orkestar KV 414*, zatim Händelov *Concerto Grosso u F-duru* i *Serenadu u E-duru* A. Dvoržaka.

Početkom ožujka u dvorani Muzičke škole priređen je glasovirski duet. Ljubka Hadžigeorgijeva iz Skopja i Evgenije Koroljov iz Moskve svirali su *Sonatu u F-duru* W. F. Bacha, 5 Komada B. Bartóka, *Scaramouche* D. Milhauda i *Posvećenje proljeća* I. Stravinskog. Za Dan žena, prema običaju, održali su koncert profesori Muzičke škole. L. Pekar na violini izvela je Straussov *Pizzicato*, I. Komjáthy pjevala arije iz Mozartovih opera, I. Vlašić na violini *Largo* od Veracinića, pijanistica I. Segedinčev Chopinove *Valcere*, T. Pekar *Meditacije* Masseneta, a Elizabeta Missuray svirala je *Mazurku* Wieniawskog.

Komorni trio, L. Varga (violina), M. Levaj (klarinet) i I. Segedinčev (glasovir) u dvorani Doma kulture, izveo je *Sonatu* E. Bacha, *Trio u Es-duru* Mozarta, M. Bruchov *Andante* i F. B. Mendelssohnov *Koncert u F-duru*. U dvorani Muzičke škole nastupila je sopranistica I. Komjáthy uz glasovirsku pratnju M. Molcera. Pjevala je arije W. A. Mozarta, Fr. Schuberta, Zoltana Kodályja i S. Weöresa. Koncem ožujka u Narodnom kazalištu gostovala je Novosadska opera operetom J. Straussa *Šišmiš*. Dirigirao je Imre Toplak (Novi Sad). Zrenjaninski komorni orkestar pod vodstvom Dejana Mihajlovića (Beograd) izveo je *Concerto Grosso u F-duru* A. Corellija, *Koncert za violinu i orkestar u D-duru* i *Komornu simfoniju op. 110 D. Šoštakovića*. Na violini je solirao M. Marinković iz Beograda.

Nezaboravan je koncert priredio u Domu kulture violinist Jovan Kolundžija iz Beograda. Uz glasovirsku pratnju svoje sestre Nade, svirao je djela Francka, N. Paganinija, Jeftića i Hačaturijana. Komorni zbor Pro musica i komorni orkestar iz Subotice priredili su duhovni koncert. Pod ravnanjem Gabrijele Egető izveli su *Laudate pueri* i *Credo* A. Vivaldija i *Malu misu u g-molu* J. S. Bacha. Solisti su bili: I. Arsin (sopran), A. Ivanović (mezzosopran), G. Molnár (tenor) i Br. Jatić (bas). Sredinom travnja pijanist iz Beorada Srđan Grbić održao je *Sonatu* večer. Svirao je *sonate* L. van Beethovena, *E-dur op. 54*, *G-dur op. 31* i *B-dur op. 106*.

Koncem travnja, u dvorani Muzičke škole priredili su koncert profesori i učenici Srednje muzičke škole, prilikom obljetnice te stare ustanove. Izvedena su djela Čajkovskog, Bartóka, Stravinskog, Purcella, Paganinija, Mozarta, Liszta, Schuberta, Dvoržaka, Pachelbela, Saint-Seansa i Hausera.

Solističku je večer priredila Nataša Veljković, pijanistica iz Beograda. Svirala je *Kromatsku fantaziju* i *fugu* J. S. Bacha, *Sonatinu* M. Ravela, *Nocturn* i *Balladu* Fr. Chopina. Sredinom svibnja umjetnice L. Pekar, I. Komjáthy i M. Hényel koncentrirale su u dvorani Doma kulture. Na violini uz glasovirsku pratnju čuli smo Levlaïrovu *Sonatu* »Le tombeau« i *Sonatinu* op. 137 F. Schuberta, a zatim H. Wolfove pjesme na stihove E. Mörikea.

Mlada umjetnica Rita Kinka iz Novog Sada svirala je *Sonatu III*. S. Prokofjeva, Bachov *Preludij* i *fugu* u *C-duru*, Schumannovu *Sonatu u g-molu*, *Dunku* P. I. Čajkovskog i *Petrušku* I. Stravinskog. Koncertnu sezonu 81/82. zatvorila je subotička filharmonija, koja je u dva navrata priredila koncerte koncem svibnja. Na tim koncertima su nastupili apsolvanti Muzičke škole. Izvođeni su: Haydn, Mozart, Beethoven, Händel, Bruck, Matz i Bartók. Dirigent je bio Matija Murényi.

UMJETNIČKI PORTRET POPULARNOGA DUBROVAČKOG KLAVIRSKOG DUA

Dubrovački klavirski duo Marija i Ferdo Grazio rijedak je komorni sastav, koji zauzima istaknuto mjesto u muzičkom životu Dubrovnik i Jugoslavije.

Sestra i brat Grazio već preko 35 godina s velikim uspjehom nastupaju u okviru djelatnosti Udruženja muzičkih umjetnika Hrvatske (UMUH), u Jugoslaviji i u inozemstvu (Francuska, Italija i dr.), kao solisti ili kao duo na jednom ili na dva klavira.

Njugujući specifične oblike muzičkog izražaja (izvođenje kompozicija četveroručno ili na dva klavira), snimali su tijekom dugogodišnje plodne karijere niz emisija za brojne jugoslavenske radio — i TV-centre.

Osim koncertne djelatnosti, Marija i Ferdo Grazio imaju za sobom istaknut i plodan pedagoški rad na dubrovačkoj Muzičkoj školi »Luka Sorkočević«, a napose Ferdo Grazio se već dugi niz godina afirmirao svojom kompozitorskom djelatnošću u našem muzičkom stvaralaštvu.

Duo Grazio je prošle godine dobitnik Plakete grada Dubrovnika, 25. VIII 1982. godine promovirana je njihova LP ploča, koju je izdao »Jugoton« iz Zagreba. Ploča nosi naslov »U počast Dubrovniku« i sadrži snimke djela klasičnih dubrovačkih autora: I. M. Jarnovića, L. Sorkočevića i G. Murattija, te suvremenih N. Njirića i F. Grazija. Na ploči je kompozicija G. Murattija predstavljena praizvedbom ovog bisera stare dubrovačke glazbe, a ploča predstavlja obogaćenje jugoslavenske klavirske muzike.

U neumornom umjetničkom radu ovog renomiranog dua posebno mjesto zauzima predstavljanje domaćega muzičkog stvaralaštva.

Sjetimo se brojnih njihovih nastupa s praizvedbama djela domaćih skladatelja, među kojima su posebno djela iz ciklusa koncerata jugoslavenske glazbe upriličenih na Radio-Dubrovniku kao i ostalim radio — i TV-centrima. Kruna ovakve djelatnosti svakako je i spomenuta LP ploča, na kojoj sva djela izvode osjećajno, izražajno u neprestanoj smjeni stilskih i sviračkih (od zvuka cembala, starog forte-piana mehaničkog svirala sve do avangardističkih intonacija) u kojima sagledavamo muziku prošlih i suvremenih dubrovačkih glazbenika.

U širokom i sveobuhvatnom koncertnom repertoaru Dubrovačkog klavirskog dua posebne su interpretacije djela Mozarta, Beethovena, Schuberta, Schumann, Chopina i dr., koja su kao svjedočanstvo neprolaznih estetskih vrijednosti uvijek rado prihvaćena i pozdravljena među brojnim ljubiteljima ozbiljne glazbe.

Na koncertima koje Duo Grazio održava niz godina dva puta mjesečno u Dubrovniku, ovi nastupi (često stilsko-tematskog muzičkog sadržaja) predstavljaju poseban doživljaj, osvježnje i dragocjen doprinos muzičkom životu Dubrovnik.

Kad smo Duo Grazio upitali što planiraju u svom daljem radu, odgovorili su s mladenačkim poletom:

»Koncerti, koncerti i opet koncerti. I dalje ćemo na našim programima izvoditi pored klasičnih autora i djela jugoslavenskih, naročito dubrovačkih glazbenika. Svakako će to biti poticaj živućim skladateljima da i dalje pišu za naš duo.«

Njihova poruka mladima:

»Bez rada nema rezultata ni u jednoj struci, pa ni u glazbi. U cijelom svijetu mladi se sve više zanimaju za ozbiljnu glazbu (čak i Rock-sastavi uzimaju teme velikih majstora Bacha i Beethovena), pa bismo zato poručili mladima: raditi, raditi, raditi da bi se potvrdila ona klasična: Per aspera ad astra — kroz poteškoće k zvjezdama.«